

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (veliki senat)

z dne 5. novembra 2019*

„Neizpolnitev obveznosti države – Člen 19(1), drugi pododstavek, PEU – Pravna država – Učinkovito pravno varstvo na področjih, ki jih ureja pravo Unije – Načeli neodstavljenosti in neodvisnosti sodnikov – Znižanje upokojitvene starosti za sodnike poljskih splošnih sodišč – Možnost nadaljevanja opravljanja sodniških funkcij po dopolnitvi na novo določene starosti po odobritvi ministra za pravosodje – Člen 157 PDEU – Direktiva 2006/54/ES – Člen 5(a) in člen 9(1)(f) – Prepoved diskriminacije na podlagi spola v zvezi s plačilom, zaposlovanjem in delom – Uvedba različne upokojitvene starosti glede na spol za sodnice in sodnike poljskih splošnih sodišč in Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče, Poljska) ter za poljske državne tožilke in tožilce“

V zadevi C-192/18,

zaradi tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti na podlagi člena 258 PDEU, vložene 15. marca 2018,

Evropska komisija, ki jo zastopajo A. Szymkowska, K. Banks, C. Valero in H. Krämer, agenti,

tožeča stranka,

proti

Republiki Poljski, ki jo zastopajo B. Majczyna, K. Majcher in S. Żyrek, agenti, skupaj z W. Gontarski, advocat,

tožena stranka,

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi K. Lenaerts, predsednik, R. Silva de Lapuerta, podpredsednica, A. Prechal (poročevalka), sodnica, M. Vilaras, E. Regan, P. G. Xuereb, predsedniki senatov, L. S. Rossi, predsednica senata, E. Juhász, M. Ilešič, J. Malenovský, L. Bay Larsen, D. Šváby, sodniki, in K. Jürimäe, sodnica,

generalni pravobranilec: E. Tanchev,

sodni tajnik: M. Aleksejev, vodja oddelka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 8. aprila 2019,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 20. junija 2019

izreka naslednjo

* Jezik postopka: poljščina.

Sodbo

- 1 Evropska komisija s tožbo Sodišču predlaga, naj ugotovi:
 - po eni strani, da Republika Poljska s tem, da je v členu 13, točke od 1 do 3, ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (zakon o spremembi zakona o organizaciji splošnih sodišč in nekaterih drugih zakonov) z dne 12. julija 2017 (Dz. U. iz leta 2017, pozicija 1452, v nadaljevanju: zakon o spremembi z dne 12. julija 2017) uvedla različne upokojitvene starosti glede na spol za sodnice in sodnike, ki so zaposleni na poljskih splošnih sodiščih in na Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče, Poljska), ter za poljske državne tožilke in tožilce, ni izpolnila obveznosti, ki jih ima na podlagi člena 157 PDEU ter člena 5(a) in člena 9(1)(f) Direktive 2006/54/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. julija 2006 o uresničevanju načela enakih možnosti ter enakega obravnavanja moških in žensk pri zaposlovanju in poklicnem delu (UL 2006, L 204, str. 23), ter
 - po drugi strani, da Republika Poljska s tem, da je v členu 13, točka 1, zakona o spremembi z dne 12. julija 2017 znižala upokojitveno starost za sodnike poljskih splošnih sodišč in ministra za pravosodje (Poljska) pooblastila, da na podlagi člena 1, točka 26(b) in (c), navedenega zakona odobri ali zavrne podaljšanje aktivne sodniške funkcije, ni izpolnila obveznosti, ki jih ima na podlagi člena 19(1), drugi pododstavek, PEU v povezavi s členom 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina).

Pravni okvir

Pravo Unije

Pogodba EU

- 2 Člen 2 PEU določa:

„[Evropska u]nija temelji na vrednotah spoštovanja človekovega dostojanstva, svobode, demokracije, enakosti, pravne države in spoštovanja človekovih pravic, vključno s pravicami pripadnikov manjšin. Te vrednote so skupne vsem državam članicam v družbi, ki jo označujejo pluralizem, nediskriminacija, strpnost, pravičnost, solidarnost ter enakost žensk in moških.“

- 3 Člen 19(1) PEU določa:

„Sodišče Evropske unije sestavljajo Sodišče, Splošno sodišče in specializirana sodišča. Zagotavlja upoštevanje prava pri razlagi in uporabi Pogodb.“

Države članice vzpostavijo pravna sredstva potrebna za zagotovitev učinkovitega pravnega varstva na področjih, ki jih ureja pravo Unije.“

Pogodba DEU

- 4 Člen 157 PDEU določa:

„1. Vsaka država članica zagotovi uporabo načela enakega plačila za enako delo ali delo enake vrednosti za moške in ženske.“

2. V tem členu ‚plačilo‘ pomeni običajno osnovno ali minimalno mezdo ali plačo ter kakršne koli druge prejemke v denarju ali v naravi, ki jih delavec prejme iz naslova zaposlitve neposredno ali posredno od svojega delodajalca.

[...]

3. Evropski parlament in Svet [Evropske unije] po rednem zakonodajnem postopku in po posvetovanju z Ekonomsko-socialnim odborom sprejmeta ukrepe za zagotovitev uporabe načela enakih možnosti in enakega obravnavanja moških in žensk glede zaposlovanja in poklica, vključno z načelom enakega plačila za enako delo ali delo enake vrednosti.

4. Da bi zagotovili dejansko polno enakost med moškimi in ženskami v delovnem življenju, načelo enakega obravnavanja državam članicam ne preprečuje ohranitve ali sprejetja ukrepov o specifičnih ugodnostih, s katerimi se nezadostno zastopanemu spolu olajša opravljanje poklicne dejavnosti ali prepreči ali izravna neugoden položaj v poklicni karieri.“

Listina

- 5 Naslov VI Listine, „Sodno varstvo“, vsebuje člen 47, ki je naslovljen „Pravica do učinkovitega pravnega sredstva in nepristranskega sodišča“ in ki določa:

„Vsakdo, ki so mu kršene pravice in svoboščine, zagotovljene s pravom Unije, ima pravico do učinkovitega pravnega sredstva pred sodiščem v skladu s pogoji, določenimi v tem členu.

Vsakdo ima pravico, da o njegovi zadevi pravično, javno in v razumnem roku odloča neodvisno, nepristransko in z zakonom predhodno ustanovljeno sodišče. [...]

[...]“

- 6 Člen 51 Listine določa:

„1. Določbe te listine se uporabljajo za institucije, organe, urade in agencije Unije ob spoštovanju načela subsidiarnosti, za države članice pa samo, ko izvajajo pravo Unije. Zato spoštujejo pravice, upoštevajo načela in spodbujajo njihovo uporabo v skladu s svojimi pristojnostmi in ob spoštovanju meja pristojnosti Unije, ki so ji dodeljene v Pogodbah.

2. Ta listina ne razširja področja uporabe prava Unije preko pristojnosti Unije niti ne ustvarja nikakršnih novih pristojnosti ali nalog Unije in ne spreminja pristojnosti in nalog, opredeljenih v Pogodbah.“

Direktiva 2006/54

- 7 V uvodnih izjavah 14 in 22 Direktive 2006/54 je navedeno:

„(14) Čeprav pojem plačila v smislu člena [157 PDEU] ne vključuje prejemkov za socialno varnost, je zdaj jasno opredeljeno, da spada pokojninska shema za javne uslužbence v okvir načela enakega plačila, če se prejemki iz sheme izplačujejo delavcu na podlagi delovnega razmerja z delodajalcem javnega sektorja, ne glede na dejstvo, da je taka shema del splošnega zakonsko predpisanega sistema. V skladu s [sodbama z dne 28. septembra 1994, Beune (C-7/93, EU:C:1994:350), in z dne 12. septembra 2002, Niemi (C-351/00, EU:C:2002:480),] je ta pogoj izpolnjen, če se pokojninska shema nanaša na posebno kategorijo delavcev in so prejemki na

podlagi pravic iz sheme neposredno povezani z delovno dobo ter se izračunavajo na podlagi zadnje plače javnega uslužbenca. Zaradi jasnosti je torej primerno, da se s tem v zvezi sprejme posebna določba.

[...]

(22) Da bi se v skladu s členom [157(4) PDEU] zagotovila dejanska popolna enakost moških in žensk v poklicnem življenju, načelo enakega obravnavanja državam članicam ne preprečuje ohranjanja ali sprejemanja ukrepov, ki omogočajo posebne prednosti, s katerimi bi se manj zastopanemu spolu olajšalo opravljanje poklicne dejavnosti oziroma preprečilo ali nadomestilo prikrajšanost v poklicnih karierah. Glede na trenutni položaj in ob upoštevanju Deklaracije št. 28 k Amsterdamski pogodbi bi si morale države članice najprej prizadevati za izboljšanje položaja žensk v poklicnem življenju.“

8 Člen 1 Direktive 2006/54 določa:

„Namen te direktive je zagotoviti uresničevanje načela enakih možnosti in enakega obravnavanja moških in žensk na področju zaposlovanja in poklicnega dela.

V ta namen vsebuje določbe za uresničevanje načela enakega obravnavanja v zvezi:

[...]

(c) s poklicnimi sistemi socialne varnosti.

[...]“

9 Člen 2(1) te direktive določa:

„Za namene te direktive se uporabljajo naslednje opredelitve:

(a) ‚posredna diskriminacija‘: kadar se ena oseba zaradi spola obravnava manj ugodno, kakor se obravnava, se je obravnavala ali bi se obravnavala oseba drugega spola v primerljivi situaciji;

[...]

(f) ‚poklicni sistemi socialne varnosti‘: sistemi, ki jih ne ureja Direktiva Sveta 79/7/EGS z dne 19. decembra 1978 o postopnem izvrševanju načela enakega obravnavanja moških in žensk v zadevah socialne varnosti [(UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 1, str. 215)] in katerih namen je delavcem, bodisi zaposlenim bodisi samozaposlenim, v delovni organizaciji ali skupini delovnih organizacij, v gospodarski dejavnosti, v poklicnem sektorju ali skupini sektorjev zagotoviti pravice, ki dopolnjujejo pravice iz obveznega sistema socialne varnosti ali jih nadomeščajo, ne glede na to, ali je vključitev v te sisteme obvezna ali prostovoljna.“

10 Člen 3 Direktive 2006/54, naslovljen ‚Pozitivni ukrepi‘, določa:

„Države članice lahko ohranijo ali sprejmejo ukrepe v smislu člena [157(4) PDEU] za dejansko zagotovitev polne enakosti moških in žensk v poklicnem življenju.“

11 Poglavje 2, naslovljeno ‚Enako obravnavanje v poklicnih sistemih socialne varnosti‘, iz naslova II Direktive 2006/54 med drugim vsebuje člene 5, 7 in 9.

12 Člen 5 te direktive določa:

„[...] v poklicnih sistemih socialne varnosti ne sme biti nobene neposredne ali posredne diskriminacije zaradi spola, zlasti glede:

(a) obsega takih sistemov in pogojev za dostop do njih;

[...]“

13 Člen 7 navedene direktive, naslovljen „Področje uporabe glede na vsebino“, določa:

„1. To poglavje se uporablja za:

(a) poklicne sisteme socialne varnosti, ki zagotavljajo varstvo pred naslednjimi tveganji:

[...]

(iii) starostjo, vključno s predčasno upokojitvijo;

[...]

[...]

2. To poglavje se uporablja tudi za pokojninske sheme za posebno kategorijo delavcev, kot so javni uslužbenci, če se prejemki iz sheme izplačujejo delavcu na podlagi delovnega razmerja z delodajalcem javnega sektorja. Dejstvo, da je taka shema del splošnega, zakonsko predpisanega sistema, s tem v zvezi nima vpliva.“

14 Člen 9 te direktive, naslovljen „Primeri diskriminacije“, določa:

„1. Določbe v nasprotju z načelom enakega obravnavanja so tiste, ki neposredno ali posredno temeljijo na spolu, in sicer pri:

[...]

(f) določanju različnih upokojitvenih starosti;

[...]“

Poljsko pravo

Zakon o splošnih sodiščih

15 Člen 69(1) in (3) ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych (zakon o organizaciji splošnih sodišč) z dne 27. julija 2001 (Dz. U. št. 98, pozicija 1070, v nadaljevanju: zakon o splošnih sodiščih) je določal:

„1. Sodniki se upokojijo, ko dopolnijo starost 67 let [...], razen če najmanj šest mesecev pred dopolnitvijo navedene starosti ministru za pravosodje predložijo izjavo, v kateri navedejo, da želijo še naprej opravljati sodniško funkcijo, in potrdilo, sestavljeno v skladu s pogoji, ki veljajo za sodniške kandidate, da jim njihovo zdravstveno stanje omogoča izpolnjevanje sodniških obveznosti.

[...]

3. Če sodnik predloži izjavo in potrdilo v skladu z odstavkom 1, lahko opravlja sodniško funkcijo le do dopolnjenega 70. leta starosti. [...]"

16 Člen 69(1) zakona o splošnih sodiščih je bil najprej spremenjen z ustava o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (zakon o spremembi zakona o pokojninah in drugih rentah iz naslova socialnih zavarovanj ter nekaterih drugih zakonov) z dne 16. novembra 2016 (Dz. U. iz leta 2017, pozicija 38, v nadaljevanju: zakon z dne 16. novembra 2016), s katerim je bila upokojitvena starost tako za sodnice kot sodnike znižana na 65 let. Ta sprememba naj bi začela veljati 1. oktobra 2017.

17 Vendar je bil navedeni člen 69(1), še preden je ta sprememba začela veljati, znova spremenjen s členom 13, točka 1, zakona o spremembi z dne 12. julija 2017, ki je začel veljati 1. oktobra 2017. Zaradi navedene spremembe je bila upokojitvena starost za sodnice določena na 60 let in za sodnike na 65 let.

18 Poleg tega je bil s členom 1, točka 26(b) in (c), zakona o spremembi z dne 12. julija 2017 v člen 69 zakona o splošnih sodiščih vstavljen nov odstavek 1b, hkrati pa je bil spremenjen odstavek 3 člena 69.

19 Navedeni člen 69 je po spremembah, navedenih v prejšnjih dveh točkah, določal:

„1. Sodnice se upokojijo, ko dopolnijo starost 60 let, sodniki pa, ko dopolnijo starost 65 let, razen če najmanj šest mesecev in največ dvanajst mesecev pred dopolnitvijo navedene starosti ministru za pravosodje predložijo izjavo, v kateri navedejo, da želijo še naprej opravljeni sodniško funkcijo, in potrdilo, sestavljeno v skladu s pogoji, ki veljajo za sodniške kandidate, da jim njihovo zdravstveno stanje omogoča izpolnjevanje sodniških obveznosti.

[...]

1b. Minister za pravosodje lahko sodniku odobri, da še naprej opravlja sodniško funkcijo, pri čemer upošteva racionalno uporabo osebja splošnih sodišč in potrebe, ki izhajajo iz delovne obremenitve posameznih sodišč. Če postopek o podaljšanju sodniške funkcije ob dopolnitvi starosti iz odstavka 1 še ni končan, sodnik sodniško funkcijo opravlja do konca navedenega postopka.

[...]

3. Če minister za pravosodje izda odobritev iz odstavka 1b, lahko zadevni sodnik ostane na svojem delovnem mestu do dopolnjenega 70. leta starosti. [...]"

20 Člen 91 zakona o splošnih sodiščih določa:

„1. Višina plačila sodnikom, ki zasedajo enakovredna sodniška mesta, se razlikuje glede na delovno dobo ali naloge, ki jih opravljajo.

[...]

1c. Letna osnovna plača sodnikov temelji na povprečnem plačilu drugega četrtletja prejšnjega leta, objavljenem v uradnem listu Republike Poljske (*Monitor Polski*) [...].

[...]

2. Osnovna plača za sodnika se izrazi v razredih, njihova raven pa se določi z uporabo multiplikatorjev na osnovo za določitev osnovne plače iz odstavka 1c. Osnovni plačni razredi za posamezna sodniška mesta in multiplikatorji, ki se uporabijo za določitev višine osnovne plače v posameznih razredih, so določeni v prilogi k temu zakonu. [...]"

[...]

7. Poleg tega se plačilo sodnikov razlikuje še glede na dodatek za delovno dobo, ki od šestega leta zaposlitve znaša 5 % osnovne plače in se nato vsako leto poveča za 1 %, dokler ne doseže 20 % osnovne plače.

[...]“

21 Člen 91a zakona o splošnih sodiščih določa:

„1. Sodnik [Sąd Rejonowy (občinsko sodišče, Poljska)] ob nastopu sodniške funkcije prejme osnovno plačo v prvem razredu. Sodnik [Sąd Okręgowy (regionalno sodišče, Poljska)] ob nastopu sodniške funkcije prejme osnovno plačo v četrtem razredu; če je sodnik že na nižjem delovnem mestu prejemal plačo, ki ustreza četrtemu ali petemu razredu, prejme osnovno plačo v petem oziroma šestem razredu. Sodnik [Sąd Apelacyjny (višje sodišče, Poljska)] ob nastopu sodniške funkcije prejme osnovno plačo v sedmem razredu; če je sodnik že na nižjem delovnem mestu prejemal plačo, ki ustreza sedmemu ali osmemu razredu, prejme osnovno plačo v osmem oziroma devetem razredu. [...]

[...]

3. Osnovna plača sodnika se samodejno poviša za razred po petih zaporednih letih zaposlitve na določenem sodniškem mestu.

4. Obdobje, v katerem se opravlja sodniška funkcija pomožnega sodnika, se doda k obdobju opravljanja sodniške funkcije sodnika na občinskem sodišču.

[...]“

22 S členom 13, točka 1, zakona o spremembi z dne 12. julija 2017 je bil spremenjen odstavek 1 člena 100 zakona o splošnih sodiščih in v ta člen sta bila vstavljena nova odstavka 4a in 4b. Po teh spremembah je navedeni člen 100 določal:

„1. Sodniki, ki se upokojijo zaradi sprememb organizacije sodišč ali sprememb meja sodnih okrožij, so do dopolnjenega 60. leta starosti za sodnice in 65. leta starosti za sodnike upravičeni do nadomestila v višini plačila, prejetega na delovnem mestu, kjer so bili nazadnje zaposleni.

2. Sodniki, ki se upokojijo ali so bili upokojeni zaradi starosti ali iz zdravstvenih razlogov, so upravičeni do nadomestila v višini 75 % osnovne plače in dodatka za delovno dobo, ki so ju prejeli na delovnem mestu, kjer so bili nazadnje zaposleni.

3. Nadomestila iz odstavkov 1 in 2 se povečajo glede na spremembe višine osnovne plače sodnikov, ki opravljajo sodniško funkcijo.

[...]

4a. V primeru iz točke 1 upokojena sodnica, ko dopolni 60 let, oziroma upokojeni sodnik, ko dopolni 65 let, prejmeta pavšalno nadomestilo.

4b. Sodnik, ki se vrne na delovno mesto, ki ga je nazadnje zasedal, ali na delovno mesto, ki je temu enakovredno v skladu s členom 71c(4) ali členom 74(1a), če se je upokojil ali je bil upokojen, je upravičen do pavšalnega nadomestila v znesku, ki je enak razliki med zneskom nadomestila, izračunanim na dan, ko se je upokojil ali je bil upokojen, in že izplačanim zneskom nadomestila. V primeru iz točke 1 sta sodnica, ko dopolni 60 let, in sodnik, ko dopolni 65 let, upravičena do nadomestila.“

Zakon o državnem tožilstvu

- 23 Člen 127(1) ustawa Prawo o prokuraturze (zakon o državnem tožilstvu) z dne 28. januarja 2016 (Dz. U. iz leta 2016, pozicija 177) določa:

„Razen če ta zakon ne določa drugače, se za državne tožilce smiselno uporabljajo določbe členov od 69 do 71, [...] členov od 99 do 102 [...] zakona [o splošnih sodiščih]. [...]“

- 24 Člen 124 zakona o državnem tožilstvu določa:

„1. Višina plačila državnim tožilcem, ki zasedajo enakovredna mesta državnih tožilcev, se razlikuje glede na delovno dobo ali naloge, ki jih opravljajo. [...]“

2. Osnovna plača za državne tožilce se izrazi v razredih, njihova raven pa se določi z uporabo multiplikatorjev na osnovo za določitev osnovne plače državnih tožilcev.

3. Državni tožilci ob nastopu državnotožilske funkcije prejmejo:

- na [Prokuratura Rejonowa (občinsko državno tožilstvo, Poljska)] osnovno plačo v prvem razredu;
- na [Prokuratura Okręgowa (regionalno državno tožilstvo, Poljska)] osnovno plačo v četrtem razredu; če so državni tožilci že na nižjem delovnem mestu prejeli plačo, ki ustreza četrtemu ali petemu razredu, prejmejo osnovno plačo v petem oziroma šestem razredu;
- na [Prokuratura Regionalna (nadregionalno državno tožilstvo, Poljska)] osnovno plačo v sedmem razredu; če so državni tožilci že na nižjem delovnem mestu prejeli plačo, ki ustreza sedmemu ali osmemu razredu, prejmejo osnovno plačo v osmem oziroma devetem razredu.

[...]

5. Osnovna plača državnega tožilca se poviša za neposredno višji razred po petih zaporednih letih zaposlitve na določenem državnotožilskem mestu.

6. Obdobje, v katerem se opravlja državnotožilska funkcija nadomestnega državnega tožilca, se doda k obdobju opravljanja državnotožilske funkcije državnega tožilca na [Prokuratura Rejonowa (občinsko državno tožilstvo)].

[...]

11. Državni tožilci prejmejo dodatek za delovno dobo, ki od šestega leta zaposlitve znaša 5 % osnovne plače, ki jo takrat prejema zadevna oseba, in se nato vsako leto poveča za 1 %, dokler ne doseže 20 % osnovne plače. Po 20 letih zaposlitve se izplača dodatek brez upoštevanja dodatne delovne dobe in ta dodatek znaša 20 % osnovne plače, ki jo takrat prejema zadevna oseba.

[...]“

- 25 S členom 13, točka 3, zakona o spremembi z dne 12. julija 2017 so bile nekatere druge določbe zakona o državnem tožilstvu spremenjene tako, da je bilo med drugim vstavljeno sklicevanje na novi upokojitveni starosti državnih tožilcev glede na spol, in sicer 60 let za državne tožilke in 65 let za državne tožilce.

Zakon o vrhovnem sodišču iz leta 2002

26 V odstavku 1 člena 30 ustava o Sądzie Najwyższym (zakon o vrhovnem sodišču) z dne 23. novembra 2002 (Dz. U. iz leta 2002, točka 240, pozicija 2052; v nadaljevanju: zakon o vrhovnem sodišču iz leta 2002) je bila upokojitvena starost za sodnike Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) določena na 70 let. V odstavku 2 tega člena 30 pa je bilo določeno, da se lahko sodniki, ki so vložili prošnjo, upokojijo po dopolnjenem 67. letu starosti.

27 Člen 30(2) zakona o vrhovnem sodišču iz leta 2002 je bil najprej spremenjen z zakonom z dne 16. novembra 2016, s katerim je bila starost, pri kateri je bilo mogoče vložiti tako prošnjo, znižana na 65 let. Vendar je bila ta določba, še preden je ta sprememba začela veljati, s členom 13, točka 2, zakona o spremembi z dne 12. julija 2017 znova spremenjena. Člen 30(2) zakona o vrhovnem sodišču iz leta 2002 je v različici, ki izhaja iz te zadnje spremembe, določal:

„Na prošnjo sodnikov [Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče)] se ti upokojijo:

(1) ko dopolnijo 60 let, kar velja za sodnice, ali 65 let, kar velja za sodnike.

[...]“

28 Člena 42 in 43 zakona o vrhovnem sodišču iz leta 2002 sta določala:

„Člen 42

[...]

4. Sodniki [Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče)] prejemajo plačilo v osnovnem razredu ali razredu napredovanja. Razred napredovanja znaša 115 % osnovnega razreda.

5. Sodniki [Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče)] ob nastopu sodniške funkcije prejmejo osnovno plačo v višini osnovnega razreda. Osnovna plača se po sedmih letih zaposlitve tega sodnika zviša v razred napredovanja.

[...]

Člen 43 Sodniki [Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče)] so za vsako leto zaposlitve upravičeni do dodatka za delovno dobo v višini 1 % osnovne plače, ki ne sme presegati 20 % te plače. Obdobje za določitev višine dodatka vključuje tudi delovno dobo ali delovno razmerje pred imenovanjem na sodniško mesto na [Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče)] in obdobje opravljanja odvetniškega poklica, poklica pravnega svetovalca ali notarskega poklica.“

29 Člen 50 zakona o vrhovnem sodišču iz leta 2002 je določal:

„Upokojeni sodniki [Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče)] so upravičeni do nadomestila v višini 75 % osnovne plače in dodatka za delovno dobo, ki so ju prejeli na delovnem mestu, kjer so bili nazadnje zaposleni. Ta nadomestila se indeksirajo v enakih rokih in enakih razmerjih kot osnovna plača sodnikov [Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče)], ki opravljajo sodniško funkcijo.“

30 Zakon o vrhovnem sodišču iz leta 2002 je bil razveljaven in nadomeščen z ustava o Sądzie Najwyższym (zakon o vrhovnem sodišču) z dne 8. decembra 2017 (Dz. U. iz leta 2018, pozicija 5, v nadaljevanju: zakon z dne 8. decembra 2017), ki je začel veljati 3. aprila 2018.

Predhodni postopek

- 31 Komisija je menila, da Republika Poljska zaradi sprejetja člena 1, točka 26(b) in (c), in člena 13, točke od 1 do 3, zakona o spremembi z dne 12. julija 2017 ni izpolnila obveznosti, ki jih ima po eni strani na podlagi člena 157 PDEU ter člena 5(a) in člena 9(1)(f) Direktive 2006/54 ter na drugi strani na podlagi člena 19(1), drugi pododstavek, PEU v povezavi s členom 47 Listine, in je zato 28. julija 2017 tej državi članici poslala uradni opomin. Republika Poljska je nanj odgovorila z dopisom z dne 31. avgusta 2017, v katerem je prerekala, da je bilo pravo Unije kakor koli kršeno.
- 32 Komisija je 12. septembra 2017 izdala obrazloženo mnenje, v katerem je vztrajala, da so bile z nacionalnimi določbami iz prejšnje točke kršene navedene določbe prava Unije. Ta institucija je zato pozvala Republiko Poljsko, naj v enem mesecu od prejetja tega obrazloženega mnenja sprejme potrebne ukrepe za uskladitev s tem obrazloženim mnenjem. Ta država članica ji je na to obrazloženo mnenje odgovorila z dopisom z dne 12. oktobra 2017, v katerem je zanikala obstoj zatrjevanih kršitev.
- 33 V teh okoliščinah se je Komisija odločila, da vloži to tožbo.

Postopek pred Sodiščem

- 34 Po pisnem delu postopka, v katerem je Republika Poljska vložila odgovor na tožbo in nato dupliko kot odgovor na repliko Komisije, sta bili stranki zaslišani o svojih stališčih na obravnavi 8. aprila 2019. Generalni pravobranilec je sklepne predloge predstavil 20. junija 2019, s tem datumom pa je bil ustni del postopka končan.
- 35 Republika Poljska je z vlogo, vloženo v sodnem tajništvu Sodišča 16. septembra 2019, predlagala ponovno odprtje ustnega dela postopka. V podporo temu predlogu Republika Poljska v bistvu navaja, da se ne strinja s sklepnimi predlogi generalnega pravobranilca, ki naj bi med drugim temeljili – kot naj bi izhajalo tudi iz „vsebine in sobesedila“ nekaterih točk teh sklepnih predlogov in podobnih točk v sklepnih predlogih generalnega pravobranilca, predstavljenih 11. aprila 2019 v zadevi Komisija/Poljska (Neodvisnost vrhovnega sodišča) (C-619/18, EU:C:2019:325) – na domnevno napačni razlagi prejšnje sodne prakse Sodišča in zlasti sodb z dne 27. februarja 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117), in z dne 25. julija 2018, Minister for Justice and Equality (Pomanjkljivosti pravosodnega sistema) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586), torej na razlagi, o kateri stranke poleg tega niso razpravljale.
- 36 V zvezi s tem je treba po eni strani spomniti, da Statut Sodišča Evropske unije in Poslovnik Sodišča strankam ne dajeta možnosti, da v odgovor na sklepne predloge, ki jih je predstavil generalni pravobranilec, predložijo stališča (sodba z dne 6. marca 2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, točka 26 in navedena sodna praksa).
- 37 Po drugi strani generalni pravobranilec v skladu s členom 252, drugi odstavek, PDEU popolnoma nepristransko in neodvisno javno predstavi obrazložene sklepne predloge o zadevah, pri katerih je v skladu s Statutom Sodišča Evropske unije zahtevano njegovo sodelovanje. Sodišča ne zavezujejo niti ti predlogi niti obrazložitev, ki generalnega pravobranilca pripelje do njih. Zato nestrinjanje stranke s sklepnimi predlogi generalnega pravobranilca, ne glede na vprašanja, ki jih ta obravnava v njih, samo po sebi ne more biti razlog, ki bi upravičeval ponovno odprtje ustnega dela postopka (sodba z dne 6. marca 2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, točka 27 in navedena sodna praksa).
- 38 Vendar pa lahko Sodišče na podlagi člena 83 svojega poslovnika po opredelitvi generalnega pravobranilca kadar koli odredi ponovno odprtje ustnega dela postopka, zlasti če meni, da zadeva ni dovolj razjasnjena, ali če je o zadevi treba odločiti na podlagi trditve, o kateri stranke niso razpravljale (sodba z dne 6. marca 2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, točka 28 in navedena sodna praksa).

- 39 V obravnavani zadevi pa Sodišče po opredelitvi generalnega pravobranilca meni, da ima po pisnem delu postopka in obravnavi pred tem sodiščem vse potrebne elemente za odločanje. Sodišče prav tako izpostavlja, da o zadevi ni dolžno odločati na podlagi trditve, o kateri naj stranke ne bi razpravljale.
- 40 V teh okoliščinah ni treba odrediti ponovnega odprtja ustnega dela postopka.

Tožba

Ohranitev predmeta spora

- 41 Republika Poljska je v dupliki in na obravnavi trdila, da je bil ta postopek za ugotavljanje neizpolnitve obveznosti od takrat brezpredmeten zaradi začetka veljavnosti, in sicer 23. maja 2018, ustava o zmanjšanju ustave – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz ustawy o Sądzie Najwyższym (zakon o spremembi [zakona o splošnih sodiščih], zakona o nacionalnem sodnem svetu in [zakona z dne 8. decembra 2017]) z dne 12. aprila 2018 (Dz. U. iz leta 2018, pozicija 848, v nadaljevanju: zakon z dne 12. aprila 2018).
- 42 Kar zadeva prvi očitke, ki se nanašajo na kršitev člena 157 PDEU ter člena 5(a) in člena 9(1)(f) Direktive 2006/54, naj bi namreč člen 1, točka 4, zakona z dne 12. aprila 2018 spremenil določbe člena 13, točki 1 in 3, zakona o spremembi z dne 12. julija 2017, in sicer z razveljavitvijo različne obravnave sodnikov in sodnic v zvezi z upokojitveno starostjo na poljskih splošnih sodiščih ter poljskih državnih tožilcev in tožilk, kar Komisija izpodbija. Določbe o upokojitveni starosti za sodnike Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) pa naj bi se medtem nadomestile z določbami zakona z dne 8. decembra 2017.
- 43 Kar zadeva drugi očitke, ki se nanašajo na kršitev člena 19(1), drugi pododstavek, PEU v povezavi s členom 47 Listine, naj bi spremembe člena 13, točka 1, in člena 1, točka 26(b) in (c), zakona o spremembi z dne 12. julija 2017 s členom 1, točka 4, zakona z dne 12. aprila 2018 imele za posledico, da člen 69(1b) zakona o splošnih sodiščih od takrat določa, da je nacionalni sodni svet (Poljska) – in ne več minister za pravosodje – pristojen za odobritev nadaljnjega opravljanja sodniške funkcije za sodnike na poljskih splošnih sodiščih po dopolnjenem 65. letu starosti. Poleg tega naj bi bil nacionalni sodni svet na podlagi navedenih sprememb v zvezi s tem pristojen za sprejem odločitev ob upoštevanju meril, ki naj bi bila drugačna od tistih, ki so se dotlej uporabljala pri odločanju ministra za pravosodje.
- 44 Komisija je na obravnavi navedla, da pri tožbi vztraja.
- 45 V zvezi s tem in ne da bi bilo treba preučiti, ali bi lahko bile z zakonodajnimi spremembami, ki jih je tako navedla Republika Poljska, v celoti ali delno odpravljene zatrjebane kršitve, je dovolj opozoriti, kot izhaja iz ustaljene sodne prakse, da je treba obstoj neizpolnitve obveznosti presoјati glede na položaj zadevne države članice, kakršen je bil ob izteku roka, določenega v obrazloženem mnenju, in da Sodišče ne upošteva poznejših sprememb (sodba z dne 6. novembra 2012, Komisija/Madžarska, C-286/12, EU:C:2012:687, točka 41 in navedena sodna praksa).
- 46 V obravnavani zadevi ni sporno, da so na dan izteka roka, ki ga je Komisija določila v obrazloženem mnenju, nacionalne določbe, ki jim Komisija nasprotuje s to tožbo, še vedno veljale. Iz tega sledi, da mora Sodišče o navedeni tožbi odločiti.

Prvi očitek

Trditve strank

- 47 Komisija s prvim očitkom trdi, da različna obravnava glede na spol – v členu 13, točke od 1 do 3, zakona o spremembi z dne 12. julija 2017 – prvič, v zvezi z upokojitveno starostjo sodnic in sodnikov na poljskih splošnih sodiščih in poljskih državnih tožilcev ter, drugič, v zvezi s starostno mejo za možnost predčasne upokojitve sodnikov na Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), ki je v obeh primerih 60 let za sodnice oziroma državne tožilke in 65 let za sodnike oziroma za državne tožilce, pomeni diskriminacijo na podlagi spola, ki je s členom 157 PDEU ter členom 5(a) in členom 9(1)(f) Direktive 2006/54 prepovedana.
- 48 Komisija meni, da pokojninski sistemi, ki se uporabljajo za te tri kategorije sodnikov oziroma državnih tožilcev, spadajo v okvir pojma „plačilo“ v smislu člena 157 PDEU in na področje uporabe Direktive 2006/54, ker izpolnjujejo tri merila, določena v sodni praksi Sodišča, in sicer da se starostna pokojnina, določena v teh sistemih, nanaša le na posebno kategorijo delavcev, da je neposredno odvisna od delovne dobe in da se njena višina izračuna na podlagi zadnje plače.
- 49 Prvič, vsak navedeni sistem naj bi se namreč nanašal na posebno kategorijo delavcev. Drugič, višina starostne pokojnine zadevnih oseb naj bi se izračunala na podlagi plačila, prejetega na delovnem mestu zadnje zaposlitve, ker naj bi bila določena kot 75 % navedenega plačila. Tretjič, ta pokojnina naj bi bila neposredno odvisna od delovne dobe, saj naj bi iz veljavnih nacionalnih določb izhajalo, da je število let delovne dobe odločilni dejavnik za izračun obeh sestavin tega plačila, to je osnovne plače na eni strani in dodatka za delovno dobo na drugi strani.
- 50 Tako člen 157 PDEU kot člen 5(a) in člen 9(1)(f) Direktive 2006/54 pa naj bi nasprotovali določitvi različnih starostnih pogojev glede na spol za pridobitev pravice do takih pokojnin.
- 51 Poleg tega Komisija meni, da sporne različne obravnave niso pozitivni ukrepi, ki so na podlagi člena 157(4) PDEU in člena 3 Direktive 2006/54 dovoljeni.
- 52 Republika Poljska pa primarno trdi, da zadevni pokojninski sistemi ne spadajo niti na področje uporabe člena 157 PDEU niti na področje uporabe Direktive 2006/54, temveč na področje uporabe Direktive Sveta 79/7/EGS z dne 19. decembra 1978 o postopnem izvrševanju načela enakega obravnavanja moških in žensk v zadevah socialne varnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 1, str. 215), ki naj bi v členu 7(1)(a) določala možnost, da države članice s področja uporabe zadnjenaavedene direktive izvzamejo vprašanje določitve upokojitvene starosti v namene pridobitve pravice do pokojnine. Ti sistemi naj namreč ne bi izpolnjevali enega od treh meril, navedenih v točki 48 te sodbe, in sicer da mora biti zadevna pokojnina neposredno odvisna od delovne dobe.
- 53 To, da je dodatek za delovno dobo omejen na 20 % osnovne plače in da je ta zgornja meja dosežena po 20 letih kariere, naj bi namreč pomenilo, da je za izračun višine pokojnine delovna doba le drugotnega pomena.
- 54 V zvezi z osnovno plačo in ob upoštevanju dejstva, da sodnik ali državni tožilec ob nastopu sodniške funkcije na Sąd Rejonowy (občinsko sodišče) oziroma državnotožilske funkcije na Prokuratura Rejonowa (občinsko državno tožilstvo) prejme plačilo v osnovnem razredu in je upravičen do osnovne plače v neposredno višjem razredu po petih letih zaposlitve na takem delovnem mestu, naj bi bil vsak sodnik ali državni tožilec upravičen do petega razreda napredovanja, to je do najvišjega, po 20 letih zaposlitve. Pridobitev razreda napredovanja zaradi premestitve na funkcijo na višji ravni pa naj bi bila odvisna od posameznih napredovanj zadevnih sodnikov oziroma državnih tožilcev in naj torej ne bi bila neposredno povezana z delovno dobo.

- 55 Tako naj bi bili na podlagi nacionalnih določb, ki se uporabljajo, vsi sodniki in sodnice ter državni tožilci in tožilke ne glede na spol – vključno s tistimi, ki so prej opravljali druge poklicne dejavnosti, ki ustrezajo opravljanju sodniške ali državnotožilske funkcije – upravičeni do najvišjega dodatka za delovno dobo in najvišje osnovne plače po napredovanju, še preden bi dosegli upokojitveno starost. Posledica tega naj bi bila, da različno obravnavanje upokojitvene starosti glede na spol, ki je bila uvedena z zakonom o spremembi z dne 12. julija 2017, nima nobenega vpliva na višino starostne pokojnine za te sodnike in državne tožilce, in to tudi v primeru predčasne upokojitve, ki je namreč odvisna od pogoja, da se lahko dokaže vsaj 25 let poklicne kariere.
- 56 Nazadnje, Republika Poljska navaja, da so v času veljavnosti določb, ki jih Komisija izpodbija, obstajale prehodne določbe, in sicer v členu 26(1) in (2) zakona z dne 16. novembra 2016, na podlagi katerih so bili lahko vsi sodniki in sodnice ter državni tožilci in tožilke, na katere se je nanašal zakon o spremembi z dne 12. julija 2017 in ki so do 30. aprila 2018 dopolnili 60 let, kar velja za sodnice in državne tožilke, ter 65 let, kar velja za sodnike in državne tožilce, ne glede na spol upravičeni do upokojitvene starosti, kot je bila prej določena enako za moške in ženske, in sicer le ob predložitvi izjave v predpisanih zakonskih rokih in brez odobritve katerega koli organa.
- 57 Podredno Republika Poljska meni, da so sporne nacionalne določbe „pozitivni ukrepi, ki so dovoljeni“, na podlagi člena 157(4) PDEU in člena 3 Direktive 2006/54. Ženske naj bi se namreč zaradi svoje posebne družbene vloge, povezane z materinstvom in vzgojo otrok, težje neprekinjeno vključile v poklicno kariero, tako da naj bi bile manj pogosto upravičene do poklicnega napredovanja kot moški. V javnem interesu pa naj bi se zahtevalo, da so zahteve, ki so določene za taka napredovanja, še vedno stroge in enotne, kar naj bi onemogočilo sprejetje posebnih prilagojenih ukrepov, da bi se odgovorilo na težave, ki jih imajo ženske pri razvoju svoje kariere. Možnost predčasne upokojitve naj bi torej pomenila posredno nadomestilo za na splošno pogoste težave žensk.

Presoja Sodišča

- 58 Prvič, treba je spomniti, da vsaka država članica v skladu s členom 157(1) PDEU zagotovi uporabo načela enakega plačila za enako ali enakovredno delo za moške in ženske. V skladu s členom 157(2), prvi pododstavek, PDEU je treba plačilo razlagati tako, da pomeni običajno osnovno ali minimalno mezdo ali plačo ter kakršne koli druge prejemke v denarju ali v naravi, ki jih delavec prejme iz naslova zaposlitve neposredno ali posredno od svojega delodajalca.
- 59 Za presojno, ali starostna pokojnina spada na področje uporabe člena 157 PDEU, je lahko odločilno le to, ali je pokojnina delavcu dodeljena na podlagi delovnega razmerja, ki ga povezuje s prejšnjim delodajalcem, torej merilo zaposlitve, ki izhaja iz navedenega člena (sodba z dne 15. januarja 2019, E. B., C-258/17, EU:C:2019:17, točka 45 in navedena sodna praksa). Prejemki, dodeljeni na podlagi sistema pokojninskega zavarovanja, ki je odvisen predvsem od zaposlitve zadevne osebe, so povezani s plačilom, ki ga je prejemale ta oseba, in spadajo na področje uporabe navedene določbe (sodba z dne 26. marca 2009, Komisija/Grčija, C-559/07, neobjavljena, EU:C:2009:198, točka 42 in navedena sodna praksa).
- 60 V skladu z ustaljeno sodno prakso spada med drugim na področje uporabe člena 157 PDEU pokojnina, ki se nanaša zgolj na posebno kategorijo delavcev, katere neposredna podlaga je delovna doba in katere višina se izračuna na podlagi zadnje plače (sodba z dne 15. januarja 2019, E. B., C-258/17, EU:C:2019:17, točka 46 in navedena sodna praksa).
- 61 V obravnavani zadevi je treba sodnike poljskih splošnih sodišč, sodnike Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) in poljske državne tožilce, za katere se uporabljajo zadevni trije pokojninski sistemi, šteti kot posebne kategorije delavcev v smislu sodne prakse, navedene v prejšnji točki. V zvezi s tem iz ustaljene sodne prakse namreč izhaja, da se javni uslužbenci, za katere se uporablja pokojninski sistem, razlikujejo od delavcev, ki so zaposleni v podjetju ali skupini podjetij, v gospodarski dejavnosti,

v poklicnem sektorju ali skupini sektorjev, le zaradi lastnih značilnosti, ki urejajo njihovo delovno razmerje z državo, z drugimi javnimi organi ali delodajalci (sodbi z dne 29. novembra 2001, Griesmar, C-366/99, EU:C:2001:648, točka 31 in navedena sodna praksa, in z dne 26. marca 2009, Komisija/Grčija, C-559/07, neobjavljena, EU:C:2009:198, točka 52 in navedena sodna praksa).

- 62 Prav tako ni sporno, da se v obravnavani zadevi višina starostne pokojnine, ki se izplača vsaki od teh treh kategorij sodnikov in državnih tožilcev, izračuna na podlagi zadnje plače zadevnih oseb. Iz člena 100(2) zakona o splošnih sodiščih, člena 127(1) zakona o državnem tožilstvu, ki napotuje na navedeni člen 100, in člena 50 zakona o vrhovnem sodišču iz leta 2002 namreč izhaja, da je višina pokojnine, ki se izplača tem sodnikom in državnim tožilcem, določena kot 75 % osnovne plače in dodatka za delovno dobo, ki so ju prejeli na delovnem mestu, kjer so bili nazadnje zaposleni.
- 63 V zvezi z vprašanjem, ali so te pokojnine neposredno odvisne od delovne dobe zadevnih oseb, je treba po eni strani ugotoviti, da iz določb člena 91(1) in člena 91a(3) zakona o splošnih sodiščih, člena 124(1) in (5) zakona o državnem tožilstvu ter člena 42(4) in (5) zakona o vrhovnem sodišču iz leta 2002 izhaja, da se višina osnovne plače, ki je ena od dveh sestavin zadnjega plačila, od katerega se v višini 75 % izračuna znesek pokojnine, ki pripada tem različnim kategorijam sodnikov in državnih tožilcev, razlikuje zlasti glede na delovno dobo zadevnih sodnikov in državnih tožilcev.
- 64 Po drugi strani in v zvezi z drugo sestavino tega zadnjega plačila, to je dodatka za delovno dobo, iz člena 91(7) zakona o splošnih sodiščih, člena 124(11) zakona o državnem tožilstvu in člena 43 zakona o vrhovnem sodišču iz leta 2002 izhaja, da se število let delovne dobe upošteva pri izračunu tega dodatka, saj ta dodatek na delovno dobo po petih letih zaposlitve znaša 5 % osnovne plače in se nato petnajst let povečuje za 1 odstotno točko za vsako leto zaposlitve.
- 65 Poleg tega in kot je opozorila Komisija, je dodatek za delovno dobo – ker že sam predstavlja odstotek od osnovne plače, ki se spreminja glede na delovno dobo zadevnih sodnikov ali državnih tožilcev – v zvezi s tem prav tako odvisen od delovne dobe zadevnih oseb.
- 66 Glede na navedeno različne okoliščine, ki jih je izpostavila Republika Poljska in ki so navedene v točkah od 53 do 55 te sodbe, niso upoštevne za ugotovitev, ali pokojnine, izplačane na podlagi zadevnih pokojninskih sistemov, spadajo v okvir pojma „plačilo“ v smislu člena 157 PDEU.
- 67 Takšne okoliščine namreč ne vplivajo na to, da, kot je razvidno iz ugotovitev v točkah od 63 do 65 te sodbe, ima delovna doba zadevnih oseb v obravnavani zadevi odločilno vlogo pri izračunu višine njihove pokojnine, niti na to, da so pokojnine, izplačane na podlagi zadevnih pokojninskih sistemov, v bistvu odvisne od zaposlitve zadevnih oseb, kar je v skladu z ustaljeno sodno prakso, navedeno v točki 59 te sodbe, odločilno za opredelitev „plačila“ v smislu člena 157 PDEU (glej v tem smislu sodbe z dne 28. septembra 1994, Beune, C-7/93, EU:C:1994:350, točki 5 in 46; z dne 29. novembra 2001, Griesmar, C-366/99, EU:C:2001:648, točke od 33 do 35, in z dne 12. septembra 2002, Niemi, C-351/00, EU:C:2002:480, točki 45 in 55).
- 68 V zvezi s tem je treba poleg tega pojasniti, da je ta povezava med pokojnino in zaposlitvijo zadevnih oseb, kot je trdila Komisija, še dodatno podkrepljena, ker iz člena 100(3) zakona o splošnih sodiščih, iz člena 127(1) zakona o državnem tožilstvu, ki napotuje na navedeni člen 100, in iz člena 50 zakona o vrhovnem sodišču iz leta 2002 izhaja, da se zadevne pokojnine valorizirajo, pri čemer je valorizacija že sama po sebi odvisna od spremembe plačila sodnikov in državnih tožilcev, ki opravljajo sodniško oziroma državnotožilsko funkcijo.
- 69 Iz vsega navedenega izhaja, da pokojnine, izplačane na podlagi sistemov, kot so sistemi, vzpostavljeni z zakonom o splošnih sodiščih, zakonom o državnem tožilstvu in zakonom o vrhovnem sodišču iz leta 2002, spadajo v okvir pojma „plačilo“ v smislu člena 157 PDEU.

- 70 V zvezi z Direktivo 2006/54, zlasti s členom 5(a) in členom 9(1)(f) te direktive, za katere Komisija prav tako zatrjuje kršitev, je treba izpostaviti, da obe ti določbi spadata v poglavje 2 naslova II navedene direktive, ki vsebuje – kot je razvidno iz njegovega naslova – določbe, katerih cilj je enako obravnavanje v poklicnih sistemih socialne varnosti.
- 71 Člen 7 Direktive 2006/54, ki določa stvarno področje uporabe navedenega poglavja 2, v odstavku 2 določa, da se to poglavje uporablja med drugim za pokojninske sheme za posebno kategorijo delavcev, kot so javni uslužbenci, če se prejemki iz take sheme izplačujejo delavcu na podlagi delovnega razmerja z delodajalcem javnega sektorja.
- 72 V zvezi s tem iz uvodne izjave 14 Direktive 2006/54 izhaja, da je zakonodajalec Unije želel v skladu s sodno prakso Sodišča, navedeno v točki 60 te sodbe, priznati, da spada pokojninska shema za javne uslužbenca v okvir načela enakega plačila iz člena 157 PDEU, če se prejemki iz te sheme izplačujejo delavcu na podlagi delovnega razmerja z delodajalcem javnega sektorja, pri čemer je tak pogoj izpolnjen, če se ta pokojninska shema nanaša na posebno kategorijo delavcev in so prejemki na podlagi pravic iz sheme neposredno povezani z delovno dobo ter se izračunavajo na podlagi zadnje plače javnega uslužbenca.
- 73 Iz točk od 61 do 69 te sodbe pa izhaja, da trije pokojninski sistemi, na katere se nanaša ta tožba, izpolnjujejo navedene pogoje, tako da glede na vsebino spadajo na področje uporabe poglavja 2 naslova II Direktive 2006/54 in torej na področje uporabe členov 5 in 9 te direktive.
- 74 Na drugem mestu je treba spomniti, kot izhaja iz ustaljene sodne prakse, da člen 157 PDEU prepoveduje vsakršno diskriminacijo v zvezi s plačilom za moške in ženske, ne glede na mehanizem, ki določa to neenakost. V skladu s to sodno prakso je določitev različnega starostnega pogoja glede na spol za dodelitev pokojnine, ki pomeni plačilo v smislu člena 157 PDEU, v nasprotju s to določbo (glej v tem smislu sodbe z dne 17. maja 1990, Barber, C-262/88, EU:C:1990:209, točka 32; z dne 12. septembra 2002, Niemi, C-351/00, EU:C:2002:480, točka 53, in z dne 13. novembra 2008, Komisija/Italija, C-46/07, neobjavljena, EU:C:2008:618, točka 55).
- 75 Kar zadeva člen 5(a) Direktive 2006/54, ta določa, da v poklicnih sistemih socialne varnosti ne sme biti nobene neposredne ali posredne diskriminacije zaradi spola, zlasti glede obsega takih sistemov in pogojev za dostop do njih.
- 76 Člen 9(1) te direktive pa določa, da se nekatere določbe, kadar neposredno ali posredno temeljijo na spolu, uvrščajo med določbe, ki so v nasprotju z načelom enakega obravnavanja. Kot je razvidno iz točke (f) navedene določbe, to velja med drugim za določbe, ki pri določanju različnih upokojitvenih starosti temeljijo na spolu. Zakonodajalec Unije je tako odločil, da so pravila s področja poklicnih sistemov socialne varnosti, na katere se sklicuje v navedeni določbi, v nasprotju z načelom enakega obravnavanja, ki ga določa Direktiva 2006/54 (sodba z dne 3. septembra 2014, X, C-318/13, EU:C:2014:2133, točka 48).
- 77 V obravnavani zadevi pa ni sporno, da določbe člena 13, točke od 1 do 3, zakona o spremembi z dne 12. julija 2017, ker določajo upokojitveno starost za sodnike splošnih sodišč in državne tožilce, in sicer 60 let za sodnice in državne tožilke oziroma 65 let za sodnike in državne tožilce, in ker omogočajo morebitno predčasno upokožitev sodnikov Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče) ob dopolnjeni starosti 65 let za sodnike in 60 let za sodnice, pri določanju različnih upokojitvenih starosti temeljijo na spolu.
- 78 S tem so z navedenimi določbami v zadevnih pokojninskih sistemih uvedeni neposredno diskriminatorni pogoji, ki temeljijo na spolu, med drugim v zvezi s trenutkom, v katerem so lahko zadevne osebe upravičene do dejanskega dostopa do ugodnosti, določenih s temi sistemi, tako da se z navedenimi določbami kršita člen 157 PDEU in člen 5(1) Direktive 2006/54, zlasti točka (a) zadnjega člena v povezavi s členom 9(1)(f) te direktive.

- 79 Na tretjem mestu, v zvezi s trditvijo Republike Poljske, da naj bi bila določitev takšnih različnih starostnih pogojev za upokojitev glede na spol upravičena s ciljem odprave diskriminacije žensk, iz ustaljene sodne prakse izhaja, da te trditve ni mogoče sprejeti.
- 80 Čeprav člen 157(4) PDEU državam članicam dovoljuje, da ohranijo ali sprejmejo ukrepe o specifičnih ugodnostih, s katerimi se prepreči ali izravna neugoden položaj v poklicni karieri, da bi se zagotovila popolna enakost med moškimi in ženskami v delovnem življenju, iz tega ni mogoče sklepati, da ta določba omogoča določitev takih starostnih pogojev, ki se razlikujejo glede na spol. Nacionalni ukrepi, ki jih zajema navedena določba, morajo namreč vsekakor prispevati k temu, da bi bile ženske v poklicnem življenju enakopravne moškim (glej v tem smislu sodbi z dne 29. novembra 2001, Griesmar, C-366/99, EU:C:2001:648, točka 64, in z dne 13. novembra 2008, Komisija/Italija, C-46/07, neobjavljena, EU:C:2008:618, točka 57).
- 81 Določitev različnega starostnega pogoja za upokojitev glede na spol pa ni namenjena izravnavi omejitev, ki jih na poklicni poti utrpijo javne uslužbenke, tako da bi jim pomagala v njihovem poklicnem življenju in bi odpravila težave, s katerimi se lahko srečujejo med svojo poklicno kariero (sodba z dne 13. novembra 2008, Komisija/Italija, C-46/07, neobjavljena, EU:C:2008:618, točka 58).
- 82 Iz razlogov, navedenih v prejšnjih dveh točkah, takega ukrepa ni mogoče odobriti niti na podlagi člena 3 Direktive 2006/54. Kot izhaja tudi iz besedila te določbe in uvodne izjave 22 te direktive, so namreč ukrepi, na katere napotuje ta določba, samo tisti, ki jih dovoljuje sam člen 157(4) PDEU.
- 83 Četrta, v zvezi s prehodnimi določbami, ki jih je Republika Poljska navedla v dupliki in na obravnavi, zadostuje izpostaviti, da so bile do ugodnosti iz navedenih ukrepov vsekakor, kot je priznala tudi navedena država članica, lahko upravičene le sodnice in državne tožilke, ki so dopolnile 60 let pred 30. aprilom 2018. Iz zgoraj navedenega torej izhaja, da so oblike diskriminacije na podlagi spola, ki jih očita Komisija, na datum, ki je upošteven za presojo utemeljenosti te tožbe, in sicer, kot je bilo opozorjeno v točkah 45 in 46 te sodbe, na datum, na katerega se je iztekel rok iz obrazloženega mnenja, še vedno v celoti obstajale.
- 84 Glede na zgornje preudarke je treba prvi očitek Komisije, ki se nanaša na kršitev člena 157 PDEU ter člena 5(a) in člena 9(1)(f) Direktive 2006/54, sprejeti.

Drugi očitek

Obseg očitka

- 85 Komisija je na obravnavi pojasnila, da z drugim očitkom v bistvu predlaga, naj se ugotovi kršitev člena 19(1), drugi pododstavek, PEU v povezavi s členom 47 Listine. Komisija namreč meni, da je treba pojem „učinkovito pravno varstvo“ iz člena 19(1), drugi pododstavek, PEU razlagati ob upoštevanju vsebine člena 47 Listine in zlasti jamstev, ki so sestavni del pravice do učinkovitega pravnega sredstva, določene v zadnjenavedeni določbi, tako da prva od teh določb pomeni, da je treba zagotoviti ohranitev neodvisnosti organov, kot so poljska splošna sodišča, ki jim je med drugim zaupana naloga razlaganja in uporabe prava Unije.
- 86 Za sprejetje odločitve o tem očitku je treba zato preučiti, ali Republika Poljska ni izpolnila obveznosti, ki jih ima na podlagi člena 19(1), drugi pododstavek, PEU.

Trditve strank

- 87 Komisija, ki se opira zlasti na sodbo z dne 27. februarja 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117), trdi, da mora Republika Poljska za izpolnitev obveznosti, ki jo ima na podlagi člena 19(1), drugi pododstavek, PEU, in sicer da vzpostavi sistem pravnih sredstev, s katerimi je zagotovljen učinkovit sodni nadzor na področjih, ki jih ureja pravo Unije, med drugim zagotoviti, da nacionalni organi, ki se – tako kot poljska splošna sodišča – lahko izrečejo o vprašanjih v zvezi z uporabo ali razlago tega prava, izpolnjujejo zahtevo po neodvisnosti sodnikov, pri čemer je ta zahteva del bistvene vsebine temeljne pravice do poštenega sojenja, kot je zagotovljena med drugim s členom 47, drugi odstavek, Listine.
- 88 Po mnenju Komisije pa je Republika Poljska s tem, da je s členom 13, točka 1, zakona o spremembi z dne 12. julija 2017 znižala upokojitveno starost za sodnike poljskih splošnih sodišč glede na spol, in sicer na 65 let za sodnike in na 60 let za sodnice, hkrati pa je pooblastila ministra za pravosodje, da na podlagi člena 1, točka 26(b) in (c), navedenega zakona odobri ali zavrne podaljšanje aktivne sodniške funkcije do dopolnjenega 70. leta starosti, kršila v prejšnji točki navedeno obveznost.
- 89 V zvezi s tem Komisija trdi, da so merila, na podlagi katerih mora minister za pravosodje sprejeti svojo odločitev, preveč nedoločna in da tega ministra poleg tega sporne določbe ne zavezujejo, da na podlagi navedenih meril odobri nadaljnje opravljanje sodniške funkcije zadevnega sodnika ali da glede na ta merila svojo odločitev obrazloži, pri čemer navedena odločitev poleg tega ni predmet sodnega nadzora. V navedenih določbah naj prav tako ne bi bilo natančno določeno, v kakšnem roku mora biti ta odločitev ministra za pravosodje sprejeta in koliko časa ta odločitev velja ter ali jo je mogoče oziroma jo je treba – odvisno od primera – podaljšati.
- 90 Glede na prosti preudarek, ki ga torej ima minister za pravosodje, Komisija meni, da naj bi to, da je treba za odobritev takšnega podaljšanja izvajanja sodniške funkcije zaprositi pri temu ministru in nato po vložitvi te prošnje na odločitev tega ministra čakati nedoločen čas, za zadevnega sodnika lahko pomenilo pritisk, zaradi katerega bi se lahko uklonil morebitnim željam izvršilne veje oblasti glede zadev, o katerih bi odločal, tudi kadar bi moral razlagati in uporabljati določbe prava Unije. Sporne določbe naj bi tako ogrozile osebno in funkcionalno neodvisnost sodnikov, ki opravljajo svojo funkcijo.
- 91 Po mnenju Komisije naj bi te določbe posegale tudi v neodstavljalnost zadevnih sodnikov. Komisija v zvezi s tem poudarja, da se njen očitok ne nanaša na ukrep znižanja upokojitvene starosti sodnikov kot tak, temveč na dejstvo, da je bila ob temu znižanju v obravnavani zadevi ministru za pravosodje hkrati podeljena takšna pravica do prostega preudarka. Komisija meni, da bi morali namreč sodnike zavarovati pred vsako odločitvijo, s katero jim je samovoljno onemogočena pravica do nadaljevanja opravljanja njihovih sodniških funkcij, ne le v primeru formalnega prenehanja njihovega statusa zaradi na primer odstavitve, temveč tudi kadar gre za podaljšanje ali zavrnitev podaljšanja take funkcije po dopolnitvi upokojitvene starosti in torej ko tudi sami želijo nadaljevati opravljanje svoje funkcije ter jim to njihovo zdravstveno stanje dopušča.
- 92 V tem okviru Komisija zatrjuje, da je trditev Republike Poljske, da je bil namen spornih določb, da se upokojitvena starost sodnikov poljskih splošnih sodišč uskladi s splošno upokojitveno starostjo, ki velja za delavce, neutemeljena, ker naj kršitve načela neodvisnosti sodnikov ne bi bilo mogoče nikakor utemeljiti. V nobenem primeru naj splošni pokojninski sistem ne bi – za razliko od sistema, ki se uporablja za sodnike spornih splošnih sodišč – pomenil, da se ti delavci samodejno upokojijo, ampak zgolj to, da imajo pravico, ne pa obveznost, da prenehajo dejavnost. Poleg tega naj bi iz bele knjige z dne 8. marca 2018, ki jo je izdala poljska vlada in se nanaša na reformo poljskih sodišč, izhajalo, da je bil cilj znižanja upokojitvene starosti za sodnike med drugim izločiti nekatere kategorije sodnikov.

- 93 Republika Poljska na prvem mestu trdi, da se nacionalna pravila, kot so ta, ki jih Komisija izpodbija v tožbi, nanašajo na organizacijo in pravilno delovanje nacionalnega sodstva ter ne spadajo na področje prava Unije ali v njegovo pristojnost, temveč v izključno pristojnost in procesno avtonomijo držav članic. Takih nacionalnih pravil naj torej ne bi bilo mogoče presojeti z vidika njihove skladnosti s členom 19(1), drugi pododstavek, PEU in členom 47 Listine, ne da bi se pretirano razširil obseg navedenih določb prava Unije, ki naj bi se uporabljale namreč le v položajih, ki jih ureja to pravo.
- 94 V obravnavani zadevi naj med drugim ne bi bilo nobenega izvajanja prava Unije v smislu člena 51(1) Listine. Poleg tega naj bi iz člena 6(1) PEU in člena 51(2) Listine izhajalo, da člen 51(2) Listine področja uporabe prava Unije ne razširja prek pristojnosti Unije niti ne ustvarja nikakršnih novih pristojnosti ali nalog Unije. Člen 19(1), drugi pododstavek, PEU pa naj bi določal le splošno obveznost sprejetja ukrepov, potrebnih za zagotovitev učinkovitega pravnega varstva na področjih, ki jih ureja pravo Unije, ne da bi bila na Unijo prenesena pristojnost v zvezi s sprejetjem osnovnih pravil o sodstvu, med drugim tistih, ki se nanašajo na upokojitveno starost sodnikov, ki naj dejansko ne bi bila povezana s pravom Unije.
- 95 Drugič, Republika Poljska zavrača vsakršen poseg v neodstavljalnost sodnikov, ker naj bi se slednja nanašala le na sodnike, ki opravljajo sodniško funkcijo, sporna nacionalna ureditev pa naj bi se nanašala na sodnike, ki so že dopolnili zakonsko določeno upokojitveno starost. Po upokojitvi naj bi sodniki obdržali status sodnika in pridobili pravico do znatno višje starostne pokojnine, kot je pokojnina, določena v splošnem sistemu socialne varnosti. V obravnavani zadevi naj tudi ne bi bilo mogoče šteti, da je uskladitev upokojitvene starosti za sodnike z upokojitveno starostjo iz splošnega pokojninskega sistema, ki se uporablja za delavce, samovoljna ali neupravičena.
- 96 Tretjič, iz zakonskih meril, na podlagi katerih minister za pravosodje sprejme odločitev o morebitnem podalšanju opravljanja sodniške funkcije po dopolnitvi redne upokojitvene starosti, naj bi izhajalo, da je zavrnitev podalšanja mogoča le, če je utemeljena z nizko delovno obremenitvijo zadevnega sodnika na sodišču njegove zaposlitve in s potrebo po prerazporeditvi tega sodniškega mesta na drugo sodišče, ki ima večjo delovno obremenitev. Tak ukrep naj bi bil upravičen med drugim zaradi tega, ker naj bi bilo nemogoče, razen v izjemnih okoliščinah, sodnike premestiti na drugo sodišče brez njihovega soglasja.
- 97 Vsekakor naj bojazen, da bi lahko sodnike, ki opravljajo sodniško funkcijo, v obdobju od šestih do dvanajstih mesecev mikalo, da odločijo v prid izvršilne veje oblasti zaradi negotovosti glede odločitve, ki bo sprejeta v zvezi z morebitnim podalšanjem opravljanja njihovih sodniških funkcij, ne bi bila utemeljena. Napačno naj bi bilo namreč sklepati, da lahko sodnik, potem ko je več let opravljal sodniško funkcijo, čuti pritisk, povezan z morebitno zavrnitvijo podalšanja njegove sodniške funkcije za nekaj dodatnih let. Poleg tega naj jamstvo neodvisnosti sodnikov ne bi nujno pomenilo, da razmerje med izvršilno in sodno oblastjo sploh ne obstaja. Tako naj bi bilo tudi podalšanje mandata sodnika Sodišča Evropske unije odvisno od presoje vlade države članice, ki ji zadevna oseba pripada.

Presoja Sodišča

– Uporaba in obseg člena 19(1), drugi pododstavek, PEU

- 98 Najprej je treba spomniti, da morajo v skladu s členom 19 PEU, ki uresničuje vrednoto pravne države, potrjeno v členu 2 PEU, nacionalna sodišča in Sodišče zagotoviti polno uporabo prava Unije v vseh državah članicah in sodno varstvo, ki ga imajo pravni subjekti na podlagi navedenega prava (sodbi z dne 25. julija 2018, Minister for Justice and Equality (Pomanjkljivosti v pravosodnem sistemu), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, točka 50 in navedena sodna praksa, in z dne 24. junija 2019, Komisija/Poljska (Neodvisnost vrhovnega sodišča), C-619/18, EU:C:2019:531, točka 47).

- 99 V skladu s tem in kot to določa člen 19(1), drugi pododstavek, PEU, države članice vzpostavijo pravna sredstva, potrebna za to, da se pravnim subjektom zagotovi spoštovanje njihove pravice do učinkovitega pravnega varstva na področjih, ki jih ureja pravo Unije. Države članice morajo tako določiti sistem pravnih sredstev in postopkov, s katerimi se zagotavlja učinkovit sodni nadzor na navedenih področjih (sodbi z dne 27. februarja 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, točka 34 in navedena sodna praksa, in z dne 24. junija 2019, Komisija/Poljska (Neodvisnost vrhovnega sodišča), C-619/18, EU:C:2019:531, točka 48).
- 100 Načelo učinkovitega pravnega varstva pravic, ki jih imajo pravni subjekti na podlagi prava Unije, na katero se tako nanaša člen 19(1), drugi pododstavek, PEU, namreč pomeni splošno načelo prava Unije, ki izhaja iz skupnih ustavnih tradicij držav članic, ki je določeno s členoma 6 in 13 Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisane 4. novembra 1950 v Rimu, ter ki je zdaj potrjeno v členu 47 Listine (sodbi z dne 27. februarja 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, točka 35 in navedena sodna praksa, in z dne 24. junija 2019, Komisija/Poljska (Neodvisnost vrhovnega sodišča), C-619/18, EU:C:2019:531, točka 49).
- 101 Glede stvarnega področja uporabe člena 19(1), drugi pododstavek, PEU je treba opozoriti, da se ta določba nanaša na „področj[a], ki jih ureja pravo Unije“, ne glede na položaj, v katerem države članice izvajajo to pravo, v smislu člena 51(1) Listine (sodbi z dne 27. februarja 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, točka 29, in z dne 24. junija 2019, Komisija/Poljska (Neodvisnost vrhovnega sodišča), C-619/18, EU:C:2019:531, točka 50).
- 102 Poleg tega, čeprav je, kot opozarja Republika Poljska, organizacija sodstva v državah članicah v njihovi pristojnosti, morajo države članice pri izvajanju te pristojnosti vseeno spoštovati obveznosti, ki zanje izhajajo iz prava Unije, natančneje iz člena 19(1), drugi pododstavek, PEU (sodbi z dne 27. februarja 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, točka 40, in z dne 24. junija 2019, Komisija/Poljska (Neodvisnost vrhovnega sodišča), C-619/18, EU:C:2019:531, točka 52 in navedena sodna praksa).
- 103 V zvezi s tem mora vsaka država članica na podlagi člena 19(1), drugi pododstavek, PEU med drugim zagotoviti, da organi, ki kot „sodišče“ v smislu, ki ga opredeljuje pravo Unije, spadajo v njen sistem pravnih sredstev na področjih, ki jih ureja pravo Unije, in ki lahko v tej vlogi odločajo o uporabi ali razlagi prava Unije, izpolnjujejo zahteve po učinkovitem pravnem varstvu (glej v tem smislu sodbo z dne 24. junija 2019, Komisija/Poljska (Neodvisnost vrhovnega sodišča), C-619/18, EU:C:2019:531, točka 55 in navedena sodna praksa).
- 104 V obravnavani zadevi ni sporno, da lahko poljska splošna sodišča v tej vlogi odločajo o vprašanih v zvezi z uporabo ali razlago prava Unije ter da kot „sodišča“ v smislu, kot ga opredeljuje to pravo, spadajo v poljski sistem pravnih sredstev na „področjih, ki jih ureja pravo Unije“, v smislu člena 19(1), drugi pododstavek, PEU, tako da ta sodišča morajo izpolnjevati zahteve po učinkovitem pravnem varstvu.
- 105 Za zagotovitev, da lahko takšna splošna sodišča zagotavljajo takšno varstvo, pa je ohranitev neodvisnosti teh organov bistvenega pomena, kot to potrjuje člen 47, drugi odstavek, Listine, ki med zahtevami, povezanimi s temeljno pravico do učinkovitega pravnega sredstva, omenja dostop do „neodvisnega“ sodišča (glej v tem smislu sodbi z dne 25. julija 2018, Minister for Justice and Equality (Pomanjkljivosti v pravosodnem sistemu), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, točka 53 in navedena sodna praksa, in z dne 24. junija 2019, Komisija/Poljska (Neodvisnost vrhovnega sodišča), C-619/18, EU:C:2019:531, točka 57).
- 106 Ta zahteva po neodvisnosti sodišč, ki je neločljivo povezana z nalogo sojenja, je del bistvene vsebine pravice do učinkovitega pravnega varstva in temeljne pravice do poštenega sojenja, ki ima poglobljen pomen kot garant varstva vseh pravic, ki jih imajo pravni subjekti na podlagi prava Unije, in ohranitev skupnih vrednot držav članic, ki so navedene v členu 2 PEU, zlasti vrednote pravne države (sodbi z dne

25. julija 2018, Minister for Justice and Equality (Pomanjkljivosti v pravosodnem sistemu), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, točki 48 in 63, in z dne 24. junija 2019, Komisija/Poljska (Neodvisnost vrhovnega sodišča), C-619/18, EU:C:2019:531, točka 58).

107 Glede na navedeno je treba ugotoviti, da so nacionalna pravila, na katera se nanaša drugi očitke, ki ga je Komisija navedla v tožbi, lahko predmet nadzora glede na člen 19(1), drugi pododstavek, PEU, tako da je treba preizkusiti, ali je Republika Poljska, kot to zatrjuje ta institucija, kršila to določbo.

– *Očitek*

108 Spomniti je treba, da ima zahteva po neodvisnosti sodišč, glede katere morajo države članice na podlagi člena 19(1), drugi pododstavek, PEU zagotoviti, da je spoštovana v zvezi z nacionalnimi sodišči, ki tako kot poljska splošna sodišča odločajo o vprašanih glede razlage in uporabe prava Unije, dva vidika (glej v tem smislu sodbo z dne 24. junija 2019, Komisija/Poljska (Neodvisnost vrhovnega sodišča), C-619/18, EU:C:2019:531, točka 71).

109 Prvi, zunanji vidik zahteva, da zadevni organ svoje funkcije izvaja povsem samostojno, ne da bi bil s komer koli kakor koli hierarhično povezan ali mu podrejen in ne da bi prejemal kakršne koli ukaze ali navodila, ter da je s tem zaščiten pred zunanjimi posegi ali pritiski, ki lahko ogrozijo neodvisnost presoje njegovih članov in vplivajo na njihove odločitve (sodbi z dne 27. februarja 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, točka 44 in navedena sodna praksa, in z dne 24. junija 2019, Komisija/Poljska (Neodvisnost vrhovnega sodišča), C-619/18, EU:C:2019:531, točka 72).

110 Drugi, notranji vidik je povezan s pojmom nepristranskosti in se nanaša na to, da je zagotovljena enaka distanca do strank spora in njihovih posamičnih interesov glede predmeta spora. Ta vidik zahteva spoštovanje objektivnosti in odsotnost kakršnega koli interesa za izid spora, razen stroge uporabe pravnih pravil (sodbi z dne 25. julija 2018, Minister for Justice and Equality (Pomanjkljivosti v pravosodnem sistemu), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, točka 65 in navedena sodna praksa, in z dne 24. junija 2019, Komisija/Poljska (Neodvisnost vrhovnega sodišča), C-619/18, EU:C:2019:531, točka 73).

111 Ta jamstva neodvisnosti in nepristranskosti zahtevajo, da obstajajo pravila, ki se nanašajo zlasti na sestavo organa ter na imenovanje, trajanje funkcije in razloge za vzdržanje, izločitve in razrešitev njegovih članov ter na podlagi katerih je mogoče zavrniti vsak legitimen dvom pri pravnih subjektih o zavarovanosti navedenega organa pred zunanjimi dejavniki in o njegovi nevtralnosti glede nasprotujočih si interesov (sodbi z dne 25. julija 2018, Minister for Justice and Equality (Pomanjkljivosti v pravosodnem sistemu), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, točka 66 in navedena sodna praksa, in z dne 24. junija 2019, Komisija/Poljska (Neodvisnost vrhovnega sodišča), C-619/18, EU:C:2019:531, točka 74).

112 Iz ustaljene sodne prakse prav tako izhaja, da nujno potrebna svoboda sodnikov v zvezi s kakršnimi koli zunanjimi posegi ali pritiski zahteva nekatera jamstva, kot je neodstavljaljivost, s katerimi se zaščitijo osebe, ki jim je poverjena naloga sojenja (sodbi z dne 25. julija 2018, Minister for Justice and Equality (Pomanjkljivosti v pravosodnem sistemu), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, točka 64 in navedena sodna praksa, in z dne 24. junija 2019, Komisija/Poljska (Neodvisnost vrhovnega sodišča), C-619/18, EU:C:2019:531, točka 75).

113 Načelo neodstavljaljivosti zlasti zahteva, da lahko sodniki ostanejo na položaju, dokler ne dopolnijo obvezne upokojitvene starosti ali dokler jim ne poteče mandat, če je ta začasen. Navedeno načelo sicer ni popolnoma absolutno, vendar je v zvezi z njim mogoče določiti izjeme le, če to upravičujejo legitimni in nujni razlogi, pri čemer je treba spoštovati načelo sorazmernosti. Tako je splošno

priznано, da je sodnike mogoče razrešiti, če niso več primerni za opravljanje svoje funkcije zaradi nezmožnosti ali hude kršitve, pri tem pa je treba spoštovati ustrezne postopke (sodba z dne 24. junija 2019, Komisija/Poljska (Neodvisnost vrhovnega sodišča), C-619/18, EU:C:2019:531, točka 76).

- 114 V zvezi s tem zadnjim vidikom iz sodne prakse Sodišča, natančneje, izhaja, da zahteva po neodvisnosti nalaga, da pravila, ki urejajo disciplinsko ureditev za osebe, ki opravljajo sodno funkcijo, in torej njihovo eventualno razrešitev, vsebujejo potrebna jamstva za izognitev kakršni koli nevarnosti, da bo taka ureditev uporabljena kot sistem političnega nadzora nad vsebino sodnih odločb. Tako določitev pravil, s katerimi so zlasti opredeljena ravnanja, ki pomenijo disciplinske kršitve, in sankcije, ki se konkretno uporabljajo ter s katerimi je določeno posredovanje neodvisnega organa v skladu s postopkom, v katerem so v celoti zagotovljene pravice iz členov 47 in 48 Listine, zlasti pravica do obrambe, in s katerimi je dana možnost sodnega izpodbijanja odločb disciplinskih organov, pomeni celoto bistvenih jamstev za ohranitev neodvisnosti sodne oblasti (sodbi z dne 25. julija 2018, Minister for Justice and Equality (Pomanjkljivosti v pravosodnem sistemu), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, točka 67, in z dne 24. junija 2019, Komisija/Poljska (Neodvisnost vrhovnega sodišča), C-619/18, EU:C:2019:531, točka 77).
- 115 Glede na to, da je načelo neodstavljalivosti bistvenega pomena, je lahko izjema od tega načela dovoljena, samo če je upravičena z legitimnim ciljem in je z njim sorazmerna ter če pri pravnih subjektih ne more ustvarjati legitimnih dvomov v zvezi z zavarovanostjo zadevnih sodišč pred zunanjimi dejavniki in njihovo nevtralnostjo glede na nasprotujoče si interese (glej v tem smislu sodbo z dne 24. junija 2019, Komisija/Poljska (Neodvisnost vrhovnega sodišča), C-619/18, EU:C:2019:531, točka 79).
- 116 V obravnavani zadevi in kot je Komisija pojasnila v pisanjih in na obravnavi, Komisija z drugim očitkom ne namerava grajati ukrepa znižanja upokojitvene starosti za sodnike poljskih splošnih sodišč kot takega. Ta očitek se namreč v bistvu nanaša na mehanizem, ki je bil povezan s tem ukrepom, v skladu s katerim je minister za pravosodje pristojen za odobritev nadaljnega opravljanja aktivnih sodniških funkcij sodnikov navedenih sodišč po dopolnitvi tako znižane upokojitvene starosti. Po mnenju Komisije naj bi ta mehanizem ob upoštevanju njegovih značilnosti posegal v neodvisnost zadevnih sodnikov, saj naj ne bi omogočal zagotoviti, da ti sodniki opravljajo svoje funkcije popolnoma samostojno in da so zaščiteni pred zunanjimi posegi ali pritiski. Poleg tega naj bi kombinacija navedenega ukrepa in navedenega mehanizma posegala v neodstavljalivost zadevnih oseb.
- 117 V zvezi s tem je treba najprej izpostaviti, da mehanizem, ki ga Komisija graja, ni povezan s postopkom imenovanja kandidatov za opravljanje sodniških funkcij, ampak z možnostjo, da sodniki na položaju, ki torej uživajo jamstva, ki so sestavni del opravljanja te funkcije, to funkcijo opravljajo tudi po dopolnitvi redne upokojitvene starosti, in da se ta mehanizem torej nanaša na pogoje v zvezi s potekom in prenehanjem njihove poklicne poti (glej po analogiji sodbo z dne 24. junija 2019, Komisija/Poljska (Neodvisnost vrhovnega sodišča), C-619/18, EU:C:2019:531, točka 109).
- 118 Poleg tega, čeprav so zgolj države članice pristojne za odločitev, ali se to podaljšanje opravljanja sodniških funkcij po dopolnitvi redne upokojitvene starosti dovoli ali ne, vseeno velja, da morajo te države, če se odločijo za tak mehanizem, zagotoviti, da se s pogoji in ureditvijo, ki veljajo za to podaljšanje, ne posega v načelo neodvisnosti sodnikov (sodba z dne 24. junija 2019, Komisija/Poljska (Neodvisnost vrhovnega sodišča), C-619/18, EU:C:2019:531, točka 110).
- 119 Glede nujnosti, ki je navedena v točkah od 109 do 111 te sodbe, da se zagotovi, da lahko sodni organi svoje funkcije opravljajo povsem samostojno, ob upoštevanju spoštovanja objektivnosti in odsotnosti kakršnega koli interesa za izid spora, ter da so zaščiteni pred zunanjimi posegi ali pritiski, ki lahko ogrozijo neodvisnost presoje njihovih članov in vplivajo na njihove odločitve, je sicer treba izpostaviti, da sama okoliščina, da se organu, kot je minister za pravosodje, podeli pristojnost za odločanje o odobritvi ali zavrnitvi eventualnega podaljšanja opravljanja sodniške funkcije po dopolnitvi redne upokojitvene starosti, zagotovo ni dovolj, da se ugotovi obstoj posega v načelo neodvisnosti sodnikov. Vendar se je treba prepričati, da vsebinski pogoji in postopkovna pravila, ki se uporabljajo za sprejetje

takšnih odločitev, pri pravnih subjektih ne morejo ustvariti legitimnih dvomov v zvezi z zavarovanostjo zadevnih sodnikov pred zunanjimi dejavniki in njihovo nevtralnostjo glede na nasprotujoče si interese (glej po analogiji sodbo z dne 24. junija 2019, Komisija/Poljska (Neodvisnost vrhovnega sodišča), C-619/18, EU:C:2019:531, točka 111).

- 120 Zato je potrebno zlasti, da so navedeni pogoji in navedena ureditev zasnovani tako, da so ti sodniki varni pred eventualnimi poskusi, da bi podlegli zunanjim posegom ali pritiskom, ki bi lahko ogrozili njihovo neodvisnost. Takšna ureditev mora tako zlasti omogočiti, da se ne izključijo zgolj vsakršni neposredni vplivi v obliki navodil, ampak tudi oblike bolj posrednega vplivanja, ki lahko usmerjajo odločitve zadevnih sodnikov (sodba z dne 24. junija 2019, Komisija/Poljska (Neodvisnost vrhovnega sodišča), C-619/18, EU:C:2019:531, točka 112 in navedena sodna praksa).
- 121 V obravnavani zadevi pa pogoji in postopkovna pravila, ki so v izpodbijanih nacionalnih določbah opredeljeni v zvezi z morebitnim nadaljevanjem opravljanja sodniških funkcij sodnikov poljskih splošnih sodišč po dopolnitvi nove upokojitvene starosti, takih zahtev ne izpolnjujejo.
- 122 Najprej je treba izpostaviti, da lahko v skladu s členom 69(1b) zakona o splošnih sodiščih minister za pravosodje takšno nadaljevanje funkcije glede na nekatera merila odobri ali zavrne. Vendar so ta merila preveč nedoločna in jih ni mogoče preveriti, Republika Poljska pa je tudi na obravnavi priznala, da odločitve ministra ni treba med drugim z vidika teh meril obrazložiti. Poleg tega takšne odločitve ni mogoče sodno izpodbijati (glej v tem smislu sodbo z dne 24. junija 2019, Komisija/Poljska (Neodvisnost vrhovnega sodišča), C-619/18, EU:C:2019:531, točka 114).
- 123 Dalje, opozoriti je treba, da morajo zadevni sodniki v skladu s členom 69(1) zakona o splošnih sodiščih prošnjo za podaljšanje opravljanja sodniških funkcij vložiti najmanj šest mesecev in največ dvanajst mesecev pred dopolnitvijo redne upokojitvene starosti. Poleg tega, kot je navedla Komisija v pisanjih in na obravnavi, ne da bi Republika Poljska to izpodbijala, navedena določba ministru za pravosodje ne določa roka, v katerem mora ta v zvezi s tem sprejeti odločitev. Ta določba v povezavi s členom 69(1b) tega zakona, ki določa, da če sodnik dopolni redno upokojitveno starost pred koncem postopka o podaljšanju opravljanja njegovih sodniških funkcij, zadevna oseba še naprej opravlja sodniško funkcijo do konca navedenega postopka, lahko vzdržuje obdobje negotovosti, v kateri je zadevni sodnik. Iz zgoraj navedenega izhaja, da je trajanje obdobja, v katerem bi tako lahko sodniki čakali na odločitev ministra za pravosodje po tem, ko so vložili prošnjo za podaljšanje opravljanja svojih sodniških funkcij, nazadnje prav tako stvar prostega preudarka ministra za pravosodje.
- 124 Glede na navedeno je treba ugotoviti, da pristojnost, ki je v obravnavani zadevi podeljena ministru za pravosodje, da odobri ali zavrne nadaljnje opravljanje sodniških funkcij na poljskih splošnih sodiščih, in sicer za sodnice od 60. do 70. leta starosti ter za sodnike od 65. do 70. leta starosti, zlasti pri pravnih subjektih lahko povzroči legitimne dvome v zvezi z zavarovanostjo zadevnih sodnikov pred zunanjimi dejavniki in njihovo nevtralnostjo glede na morda nasprotujoče si interese, o katerih odločajo (glej po analogiji sodbo z dne 24. junija 2019, Komisija/Poljska (Neodvisnost vrhovnega sodišča), C-619/18, EU:C:2019:531, točka 118).
- 125 Poleg tega je s to pristojnostjo kršeno tudi načelo neodstavljalnosti, ki je neločljivo povezano z neodvisnostjo sodstva (sodba z dne 24. junija 2019, Komisija/Poljska (Neodvisnost vrhovnega sodišča), C-619/18, EU:C:2019:531, točka 96).
- 126 V zvezi s tem je treba poudariti, da je bila ta pristojnost podeljena ministru za pravosodje v splošnejšem okviru reforme, s katero se je znižala redna upokojitvena starost med drugim za sodnike poljskih splošnih sodišč.
- 127 Prvič, kombinacija teh dveh ukrepov, navedenih v prejšnji točki, ob upoštevanju med drugim nekaterih pripravljanih dokumentov v zvezi z zadevno reformo lahko pri pravnih subjektih ustvarja legitimne dvome glede tega, da bi lahko bil novi sistem v resnici namenjen temu, da se ministru za pravosodje

omogoči, da po prostem preudarku odstrani nekatere skupine sodnikov, ki opravljajo sodniško funkcijo na poljskih splošnih sodiščih po tem, ko so dopolnili na novo določeno redno upokojitveno starost, hkrati pa drugi del teh sodnikov obdrži na položaju (glej po analogiji sodbo z dne 24. junija 2019, Komisija/Poljska (Neodvisnost vrhovnega sodišča), C-619/18, EU:C:2019:531, točka 85).

- 128 Drugič, poudariti je treba, da je trajanje sodniških funkcij sodnikov poljskih splošnih sodišč, ki je torej odvisno od izključno prostega preudarka ministra za pravosodje, dolgo, saj gre za zadnjih deset let opravljanja takih funkcij v karieri sodnice in za zadnjih pet let opravljanja teh funkcij, kar zadeva kariero sodnika.
- 129 Tretjič, opozoriti je treba, da na podlagi člena 69(1b) zakona o splošnih sodiščih, kadar sodnik dopolni redno upokojitveno starost pred koncem postopka o podaljšanju opravljanja njegovih sodniških funkcij, zadevna oseba ostane na položaju, dokler se navedeni postopek ne konča. V takem primeru je morebitna odločba ministra za pravosodje o zavrnitvi, za izdajo katere ni določen noben rok, kar je bilo poleg tega že poudarjeno v točki 123 te sodbe, torej sprejeta po tem, ko je zadevni sodnik ostal na položaju – glede na okoliščine v razmeroma dolgem obdobju negotovosti – po dopolnitvi te redne upokojitvene starosti.
- 130 Ob upoštevanju ugotovitev, navedenih v točkah od 126 do 129 te sodbe, je treba ugotoviti, da brez upoštevanja zahtev, na katere je bilo opozorjeno v točkah od 113 do 115 te sodbe, kombinacija ukrepa znižanja upokojitvene starosti na 60 let za sodnice in na 65 let za sodnike ter prostega preudarka, ki ga ima v tej zadevi minister za pravosodje za odobritev ali zavrnitev nadaljnega opravljanja sodniških funkcij na poljskih splošnih sodiščih od 60. leta do 70. leta za sodnice in od 65. leta do 70. leta za sodnike, krši načelo neodstavljenosti.
- 131 Na ugotovitev iz prejšnje točke ne vplivajo okoliščine, na katere se sklicuje Republika Poljska, in sicer da sodniki, ki jim je zavrnjeno nadaljnje opravljanje navedenih funkcij, ohranijo status sodnika ali da po upokojitvi še naprej uživajo imuniteto in prejemajo višje nadomestilo, niti formalna argumentacija te države članice, v skladu s katero naj zadevni sodniki ne bi bili več upravičeni do jamstva neodstavljenosti, ker naj bi že dopolnili novo zakonsko določeno upokojitveno starost. V zvezi s tem je bilo poleg tega že v točki 129 te sodbe opozorjeno, da se lahko – kot izhaja iz člena 69(1b) zakona o splošnih sodiščih – odločba ministra za pravosodje o podaljšanju ali zavrnitvi podaljšanja opravljanja sodniških funkcij zadevnih oseb izda, medtem ko so ti sodniki ostali na položaju po dopolnitvi nove redne upokojitvene starosti.
- 132 Nazadnje, trditve Republike Poljske v zvezi s podobnostjo med izpodbijanimi nacionalnimi določbami in postopkom, ki se uporablja ob morebitnem podaljšanju mandata sodnika na Sodišču Evropske unije, ni mogoče sprejeti.
- 133 V zvezi s tem je treba opozoriti, da so sodniki Sodišča – drugače kot nacionalni sodniki, ki so imenovani do takrat, ko dopolnijo zakonsko določeno upokojitveno starost – v skladu s členom 253 PDEU imenovani za obdobje šestih let. Poleg tega je na podlagi tega člena za novo imenovanje sodnika v odhodu na to mesto enako kot za njegovo prvo imenovanje potrebno medsebojno soglasje vlad držav članic, potem ko odbor iz člena 255 PDEU izda mnenje (glej v tem smislu sodbo z dne 24. junija 2019, Komisija/Poljska (Neodvisnost vrhovnega sodišča), C-619/18, EU:C:2019:531, točka 121).
- 134 Tako določeni pogoji v Pogodbah ne morejo spremeniti obsega obveznosti, ki jih imajo države članice na podlagi člena 19(1), drugi pododstavek, PEU (sodba z dne 24. junija 2019, Komisija/Poljska (Neodvisnost vrhovnega sodišča), C-619/18, EU:C:2019:531, točka 122).
- 135 Ob upoštevanju vsega navedenega je treba drugi očitke Komisije, ki se nanaša na kršitev člena 19(1), drugi pododstavek, PEU, sprejeti.

136 Tožbo Komisije je zato treba sprejeti v celoti, tako da je treba ugotoviti:

- da po eni strani Republika Poljska s tem, da je v členu 13, točke od 1 do 3, zakona o spremembi z dne 12. julija 2017 uvedla različne upokojitvene starosti glede na spol za sodnice in sodnike, ki so zaposleni na poljskih splošnih sodiščih in na Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče), ter za poljske državne tožilke in tožilce, ni izpolnila obveznosti, ki jih ima na podlagi člena 157 PDEU, člena 5(a) in člena 9(1)(f) Direktive 2006/54, ter
- da po drugi strani Republika Poljska s tem, da je ministra za pravosodje pooblastila, da na podlagi člena 1, točka (26)(b) in (c), zakona o spremembi z dne 12. julija 2017 odobri ali zavrne nadaljnje opravljanje sodniške funkcije sodnikom poljskih splošnih sodišč po dopolnitvi nove upokojitvene starosti teh sodnikov, kot je bila znižana v skladu s členom 13, točka 1, tega zakona, ni izpolnila obveznosti, ki jih ima na podlagi člena 19(1), drugi pododstavek, PEU.

Stroški

137 V skladu s členom 138(1) Poslovnika se plačilo stroškov na predlog naloži neuspeli stranki. Ker je Komisija predlagala, naj se Republik Poljski naloži plačilo stroškov, in ker ta s svojimi predlogi ni uspela, se ji naloži plačilo stroškov.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

- 1. Republika Poljska s tem, da je v členu 13, točke od 1 do 3, ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (zakon o spremembi zakona o organizaciji splošnih sodišč in nekaterih drugih zakonov) z dne 12. julija 2017 uvedla različne upokojitvene starosti glede na spol za sodnice in sodnike, ki so zaposleni na poljskih splošnih sodiščih in na Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče, Poljska), ter za poljske državne tožilke in tožilce, ni izpolnila obveznosti, ki jih ima na podlagi člena 157 PDEU, člena 5(a) in člena 9(1)(f) Direktive 2006/54/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. julija 2006 o uresničevanju načela enakih možnosti ter enakega obravnavanja moških in žensk pri zaposlovanju in poklicnem delu.**
- 2. Republika Poljska s tem, da je ministra za pravosodje (Poljska) pooblastila, da na podlagi člena 1, točka (26)(b) in (c), zakona o spremembi zakona o organizaciji splošnih sodišč in nekaterih drugih zakonov z dne 12. julija 2017 odobri ali zavrne nadaljnje opravljanje sodniške funkcije sodnikom poljskih splošnih sodišč po dopolnitvi nove upokojitvene starosti teh sodnikom, kot je bila znižana v skladu s členom 13, točka 1, tega zakona, ni izpolnila obveznosti, ki jih ima na podlagi člena 19(1), drugi pododstavek, PEU.**
- 3. Republik Poljski se naloži plačilo stroškov.**

Podpisi